

Referat fra møde i det Rådgivende Udvalg for Multifunktionel Jordfordeling, 19. september 2022

Tidspunkt: Mandag d. 19. september 2022 kl. 10.00 – 12.00

Sted: Slotsholmsgade 12, 1216 København K

Dagsordenspunkter

1. Velkomst

Jacob Kirk Jensen, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (FVM), bød velkommen og takkede for den store indsats med evalueringen af den multifunktionelle jordfordelingsordning (MUFJO-ordningen).

2. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri orienterer om status for arbejdet med udtagning af lavbundsjord

Aske Hjarvard Raaschou (FVM) gav en indflyvning på ministeriets pågående arbejde vedr. tilskudsordninger omkring udtagning af lavbundsjord. Herunder kan særligt nævnes den meget store søgning på Miljøstyrelsens Klima-Lavbundsordning og den nedsatte ekspertgruppe for udtagning.

Troels Garde Rasmussen (KL) spurgte, om der ville blive afsat penge til en ny MUFJO-ordning, efter denne ordnings udløb i 2022, hvortil Jacob Kirk Jensen svarede, at evalueringsarbejdet med denne ordning ville indgå i de videre overvejelser.

3. Præsentation af Collective Impacts/Fremtidens bæredygtige landskabers slutevaluering af MUFJO-ordningen

Søren Møller, formand for Fremtidens Bæredygtige Landskaber (FBL), indledte præsentationen af evalueringen med et overblik over FBL, der er et projekt initieret af RealDania. Søren Møller understregede, at den dagsorden om helhedstækning i arealanvendelse, MUFJO-ordningen spiller ind i, kun vil blive vigtigere i den nærmeste fremtid. Arealanvendelse er sammen med afgiftspolitik de to bjælker, der går på tværs af hele den grønne omstilling og ikke kan forankres i én specifik sektor. Søren Møller påpegede, at FBL var en af medinitiativtagerne til MUFJO-ordningen. Evalueringen nåede frem til at processen var præget af enighed ude på marken, men at der kunne opstå udfordringer på det politiske og det administrative niveau.

Helga Grønnegaard (FBL) introducerede evalueringsprojektet og det rejsehold, der stod bag evalueringen. Hun understregede, at der var meget fokus fra FBLs side på ikke at skrive konklusionerne på forhånd. Evalueringen var udført vha. kvalitative interviews, der opbyggede fælles viden om de muligheder og barrierer, rejseholdet indsamlede. Derefter præsenterede Helga Grønnegaard (FBL) evalueringen af MUFJO-ordningen på baggrund af vedlagte slides.

I forbindelse med præsentationen blev det fremhævet, at MUFJO-ordningen grundlæggende har demonstreret arealprojekter, der hviler på et strategisk overblik, hvor lokalområder aktiveres og revitaliseres gennem en række samtidige tiltag, der går på tværs af aktører og finansiering, og at MUFJO er et godt bud på et fremtidigt paradigme, der kombinerer proces og redskaber i arealprojekter. Især tre hovedudfordringer fra evalueringen blev fremhævet: 1) Behovet for en overordnet planlægning i arealanvendelsen og afvejning af forskellige interesser og indsatser; 2) Behovet for, at forskellige tilskudsordninger afstemmes, integreres eller sammentænkes for at mindske kompleksiteten; 3) Manglende løsninger på tiloversblevne, ”funktionstømte” landbrugsbygninger. I det Rådgivende Udvalg var der generelt støtte til evalueringens konklusioner, og den videre proces omkring udvalgets anbefalinger blev drøftet. Som opfølgning på evalueringen og de konkrete drøftelser på dette møde sammenfatter sekretariatet et notat med konklusioner og anbefalinger fra det Rådgivende Udvalgs arbejde med den multifunktionelle jordfordelingsfond.

Efter præsentationen takkede Jacob Kirk Jensen (FVM) Helga Grønnegaard og Søren Møller for præsentationen og bad om en bordrunde med refleksioner over evalueringen.

Idet der generelt var støtte til evalueringens hovedkonklusioner, fremkom følgende konkrete bemærkninger.

Torben Juulsager (Landinspektørforeningen) fandt, at det ville være godt at få nogle mere data om projekterne, så som hvor langt projekterne er, hvilke ansøgninger havde fået tilsagn/afslag og med hvilke begrundelser og hvordan forundersøgelserne fungerede. Herudover bemærkede Torben Juulsager at anbefalingerne med fordel mere entydigt kunne basere sig på de erfaringer, man havde gjort i projekterne.

Jesper Tranbjerg Graversen (LBST) beskrev, at arbejdet med MUFJO-projekter understregede, at der var behov for strategisk landskabsplanlægning – konkret havde der været nogle tilfælde, hvor en developer havde været ude hos lodsejere uden at kommunen overhovedet var klar over det.

Troels Garde Rasmussen (KL) påpegede, at KL før har gjort opmærksom på, at det kan være et problem, at sektorer konkurrer mod hinanden i arealanvendelsesøjemed.

Frederik Dam Hansen (FinansDanmark) understregede, at der var relevant at overveje, hvordan man anvender areal mere generelt, herunder hvor meget og hvilke arealer man udtager, idet klimaforandringer også kunne medføre behov for at producere flere fødevarer i Danmark i fremtiden.

Søren Møller (FBL) fandt, at der er stort behov for en samlet tværgående plan for arealanvendelse. Danmark havde med andre ord brug for en ”landfornyelsesplan” i stil med 90’ernes og 00’ernes byfornyelsesplaner.

Irene Wiborg (SEGES) påpegede, at det var vigtigt at have fokus på agilitet og muligheder for at handle hurtigt i projekterne.

Mikael Strandbygaard (Landbrug og Fødevarer) lagde vægt på vigtigheden af en bottom-up-tilgang og vigtigheden af at få lodsejernes opbakning tidligt i projektet.

Søren Møller (FBL) lagde vægt på, at de generelle overvejelser omkring arealanvendelse og planlægning skulle være bedre, så man sikrede den gode jord til landbrug, og at man fik taget de rigtige arealer ud af drift og vådgjorte, så vi ikke spilder ressourcer. I denne sammenhæng var Nederlandene måske et foregangsland, fordi de havde taget diskussionen om, hvordan man skal anvende arealet, på trods af deres mere pressede situation. Denne generelle arealanvendelse ville også i sidste ende komme lodsejerne til gode.

Søren Møller (FBL) foreslog, at de mange forskellige relevante tilskudsordninger på dette område skulle sammentænkes bedre, hvilket forudsatte politisk beslutning. Søren Møller (FBL) påpegede således, at der i projekterne ofte var et stort puslespil af forskellige tilskudsordninger, der skulle arbejde sammen, og at det var en udfordring. I stedet skulle man lave en samlet pakke ud af dem alle, så man kunne behandle et projekt i forhold til en enkelt vurdering.

Aske Hjarvard Raaschou (FVM) kunne godt forstå, det var bøvlet, men spurgte om bøvlet var en stopklods, når nu vi stod over for mindst 9 gode MUFJO-projekter, der synes at være lykkedes. Hertil svarede Helga Grønnegaard (FBL), at projekterne måske var lykkedes *på trods* af udfordringerne og ikke *på grund* af – især i de projekter, hvor der allerede har været penge afsat til projektfacilitering fra anden side.

Torben Juulsager (Landinspektørforeningen) sammenfattede nogle ”lessons learned” fra projekterne: at der var succes med de projekter, der havde klart afgrænsede projektområder – ligesom man så i byfornyelsesplanerne og en tilsvarende erfaring fra Nederlandene. Derudover var lokalplanlægning og en opløsning på landbrugspligten og naturpligten vigtige redskaber i det succesfulde MUFJO-projekt.

Thyge Nygaard (Danmarks Naturfredningsforening) bemærkede, at erfaringen fra MUFJO-ordningen var virkelig god erfaring at tage med ind i andre indsatser også – bl.a. for at se barrierer og potentialer når man måske måtte ramme en mur for at

komme op på målene i andre indsatser. Thyge Nygaard påpegede endvidere, at den faciliterende indsats og indtænkningen af andre hensyn såsom rekreative tiltag ofte spillede en stor rolle. Kun *et* projekt var ifølge Thyge Nygaard kommet i stand *på grund* af MUFJO-ordningen – de andre var projekter, der var i gang med at blive planlagt eller gennemført allerede. Der var behov for at ændre det betydelige fokus på mono-funktionel måling af effekter, og i stedet for samtænke forskellige hensyn.

Anker Madsen (Friluftsrådet) understregede vigtigheden af den lokale dialog ude i områderne. Anker Madsen påpegede, at friluftsliv som et af de eneste formål, er med i *alle* projekter, og at dette var vigtigt at få frem.

Søren Møller (FBL) meddelte, at FBL ville tale med LBST og FVM både mht. formulering af evalueringen og for at få perspektivet rigtigt til både det politiske og administrative niveau.

Jacob Kirk Jensen (FVM) takkede alle for indlæggene og de konkrete drøftelser og meddelte, at sekretariatet for det rådgivende udvalg med udgangspunkt i den reviderede evaluering ville gå i gang med at udarbejde et udkast til notat, der samler op på det Rådgivende Udvalgs anbefalinger. Man ville tage udgangspunkt i den generelle konklusion om de positive erfaringer fra MUFJO-ordningen samt de tre hovedudfordringer fra evalueringen: behovet for en overordnet arealanvendelsesplanlægning, behovet for afstemning af forskellige tilskudsordninger og manglende løsninger på ”funktionstømte” landbrugsbygninger. Notatet vil blive udsendt til medlemmerne af det Rådgivende Udvalg. Udvalgets medlemmer tog oplægget til den videre proces til efterretning.

Deltagerliste

Jacob Kirk Jensen (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) (Formand)

Søren Møller (Collective Impact/Fremtidens bæredygtige landskaber)

Helga Grønnegaard (Collective Impact/Fremtidens bæredygtige landskaber)

Mogens Kirkeby (DGI)

Jakob Bergmann Nielsen (Danmarks Jægerforbund)

Anker Madsen (Friluftsrådet)

Lars Rasmussen (Danmarks Sportsfiskerforbund)

Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer)

Torben Juulsager (Landinspektørforeningen)

Helle Witt (Bolig- og Indenrigsministeriet)

Berit Thøgersen (Miljøstyrelsen)

Frank Josephsen Kargo (Landbrugsstyrelsen)

Sanne Lisby Eriksen (Landbrugsstyrelsen)

Jesper Tranbjerg Graversen (Landbrugsstyrelsen)

Thyge Nygaard (Danmarks Naturfredningsforening)

Troels Garde Rasmussen (KL)

Frederik Dam Hansen (FinansDanmark)
Irene Asta Wiborg (SEGES) (online)
Gustav Garth-Grüner (Bæredygtigt Landbrug) (online)
Nikolaj Schultz (Bæredygtigt Landbrug) (online)
Rasmus Katholm (Landdistrikternes Fællesråd) (online)
Inken Breum Larsen (Naturstyrelsen) (online)
Aske Hjarvard Raaschou (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri)
Jakob Vikner (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri) - *referent*